

KOHTI HYVÄÄ LAPSUUTTA HOLLOLASSA

Hollolan kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset
Sivistyslautakunta 30.1.2007

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
1.1. Esipuhe	4
1.2. Linjausten päivitys ja toimintaa ohjaavat asiakirjat	5
2. VARHAISKASVATUS.....	6
2.1. Määritelmä	6
2.2. Varhaiskasvatuksen ja lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmä Suomessa	7
3. VARHAISKASVATUSPALVELUT HOLLOLASSA.....	8
3.1 Päivähoitoa Hollolassa vuodesta 1969.....	8
3.2. Moniammatillinen yhteistyö	9
3.3. Hollolan varhaiskasvatuksen visio 2015 ja toiminta-ajatus.....	10
3.4. Päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelut.....	11
3.4.1. Perhepäivähoito.....	12
3.4.2. Päiväkodit.....	12
3.4.3. Avoin päiväkotitoiminta.....	13
3.4.4. Koululaisten iltapäivätoiminta	13
3.4.5. Monikulttuurisuus.....	13
3.4.6. Kuntouttava varhaiskasvatus.....	14
3.4.6.1. Kuntouttavan varhaiskasvatuksen palvelupolku	14
3.4.6.2. Tukitoimet päivähoitossa ja esiopetuksessa.....	15
3.4.7. Vaihtoehtoja kunnalliselle päivähoidolle	15
3.5. Päivähoitopaikka	16
3.5.1. Päivähoitopaikan hakeminen.....	16
3.5.2. Sijoittuminen päivähoitopaikkaan	17
3.5.3. Takuupaikka	17
3.5.4. Perhepäivähoidon varahoitopaikka.....	17
3.5.5. Päivystysluonteinen päiväkotihoito.....	17

3.6. Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen toteutus.....	18
3.7. Esiopetus	19

4. VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT PERIAATTEET HOLLOLASSA 20

4.1. Varhaiskasvatussuunnitelmat.....	20
4.2. Turvallisuus	21
4.3. Lapset varhaiskasvatuksessa	22
4.3.1. Toimenpiteet ja kehittämissuositukset	23
4.4. Vanhemmat varhaiskasvatuksessa	24
4.4.1. Toimenpiteet ja kehittämissuositukset	26
4.5. Henkilöstö varhaiskasvatuksessa	27
4.5.1. Toimenpiteet ja kehittämissuositukset	29

5. JATKUVAN PARANTAMISEN PERIAATE..... 30

5.1 Toimenpide ja kehittämissuositukset	30
---	----

6. LIITTEET

Yhteistyökäytännöt	
Peruspalvelukeskus Oiva -liikelaitos	
Seurakunta	
Muut yhteisöt	

1. JOHDANTO

1.1. ESIPUHE

Valtioneuvosto antoi 28.2.2002 periaatepäätöksen varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Tässä asiakirjassa Valtioneuvosto määrittäi yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen suuntaviivat. Asiakirjan tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittämistä koko siinä palvelu- ja tukijärjestelmässä, joka on luotu lasten ja perheiden tueksi ennen oppivelvollisuuden alkamista.

Hollolan varhaiskasvatuksen linjaukset työstettiin vuosina 2002–2003 yhteistyössä päivähoitohenkilöstön, vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Linjaukset oli lähtökohtana kunnan varhaiskasvatussuunnitelmalle.

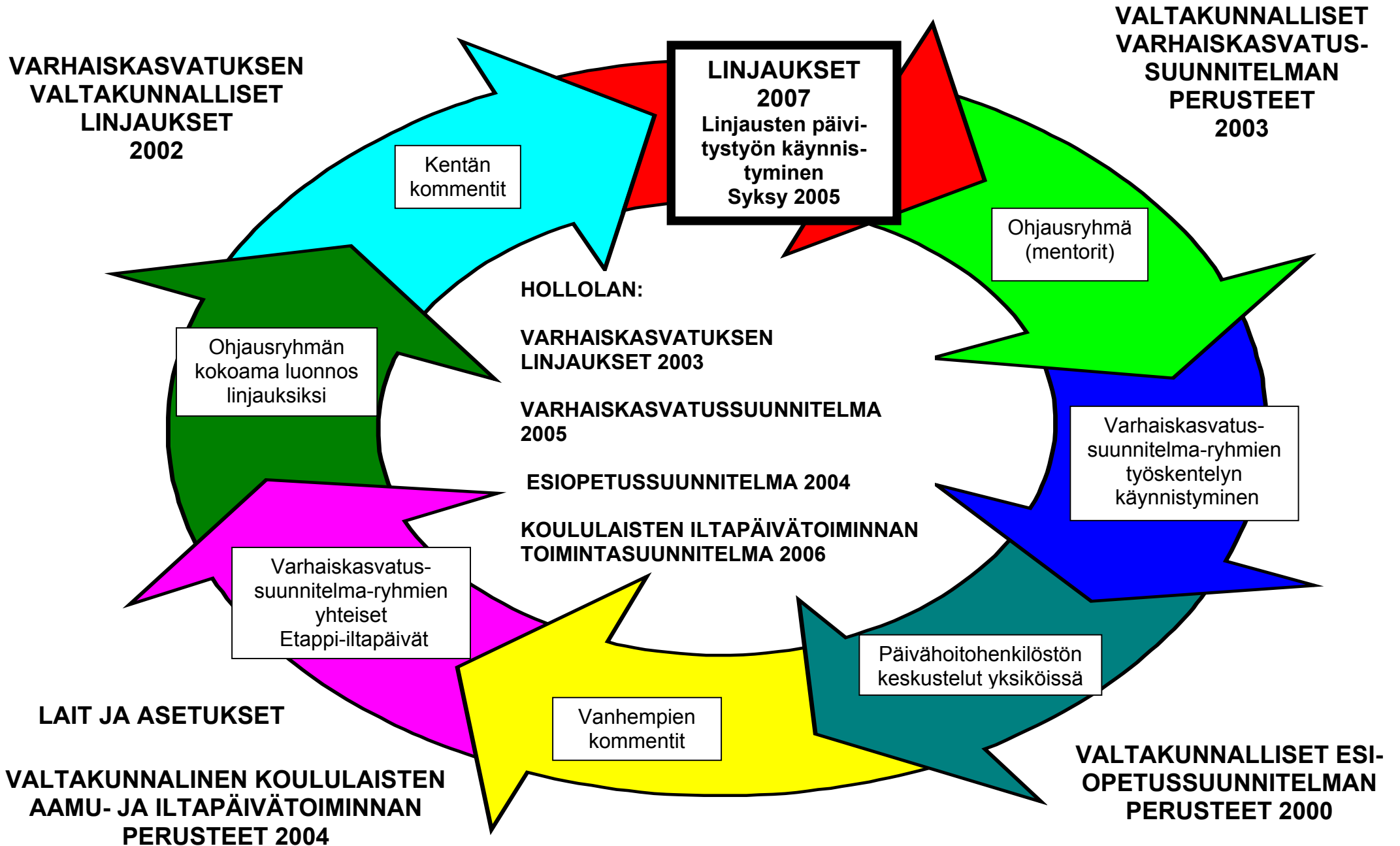
Kunnan ja päivähoitoyksiköiden, mukaan lukien perhepäivähoidon, varhaiskasvatussuunnitelmien valmistumisen jälkeen nähtiin tarpeelliseksi päivittää varhaiskasvatuksen linjaukset, jotta toimintamallit ja kehittämisen tavoitteet olisivat yhdenmukaiset. Tämä päivitystyö tehtiin vuoden 2006 aikana.

Varhaiskasvatuksen linjaukset kuvaavat kunnallisen päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluiden toteuttamista ja kehittämistä. Vuoden 2007 alussa Hollolan kunnassa tapahtunut hallinnonalamuutos päivähoidon siirtyessä osaksi sivistystoimialaa tarkoittaa linjausten tarkentamista edelleen lähitulevaisuudessa yhteisen vision, strategian ja toimintamallien luomiseksi.

Parhaillaan on menossa laaja seudullinen kunnallisten palvelujen rakenteen muutosprosessi (PARAS –hanke). Varhaiskasvatus on osa sivistystoimen teemaryhmää, jossa myös Hollolalla on edustus. Hollolan varhaiskasvatus on aktiivisesti mukana kehittämässä seudullista yhteistyötä ja yhteisiä toimintakäytäntöjä.

Tällä hetkellä tämän asiakirjan liitteenä on ainoastaan sovitut yhteistyökäytännöt seurakunnan kanssa. Sosiaalitoimen muutos peruspalvelukeskus Oiva – liikelaitokseksi on siirtänyt neuvottelua yhteistyökäytäntöjen päivittämisestä. Näistä käytännöistä sovitaan lähiaikoina sekä neuvolan että lastensuojelun kanssa ja sopimukset liitetään linjausasiakirjaan.

1.2. LINJAUSTEN 2003 PÄIVITYS JA TOIMINTAA OHJAAAVAT ASIAKIRJAT

2. VARHAISKASVATUS

2.1. MÄÄRITELMÄ

”Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

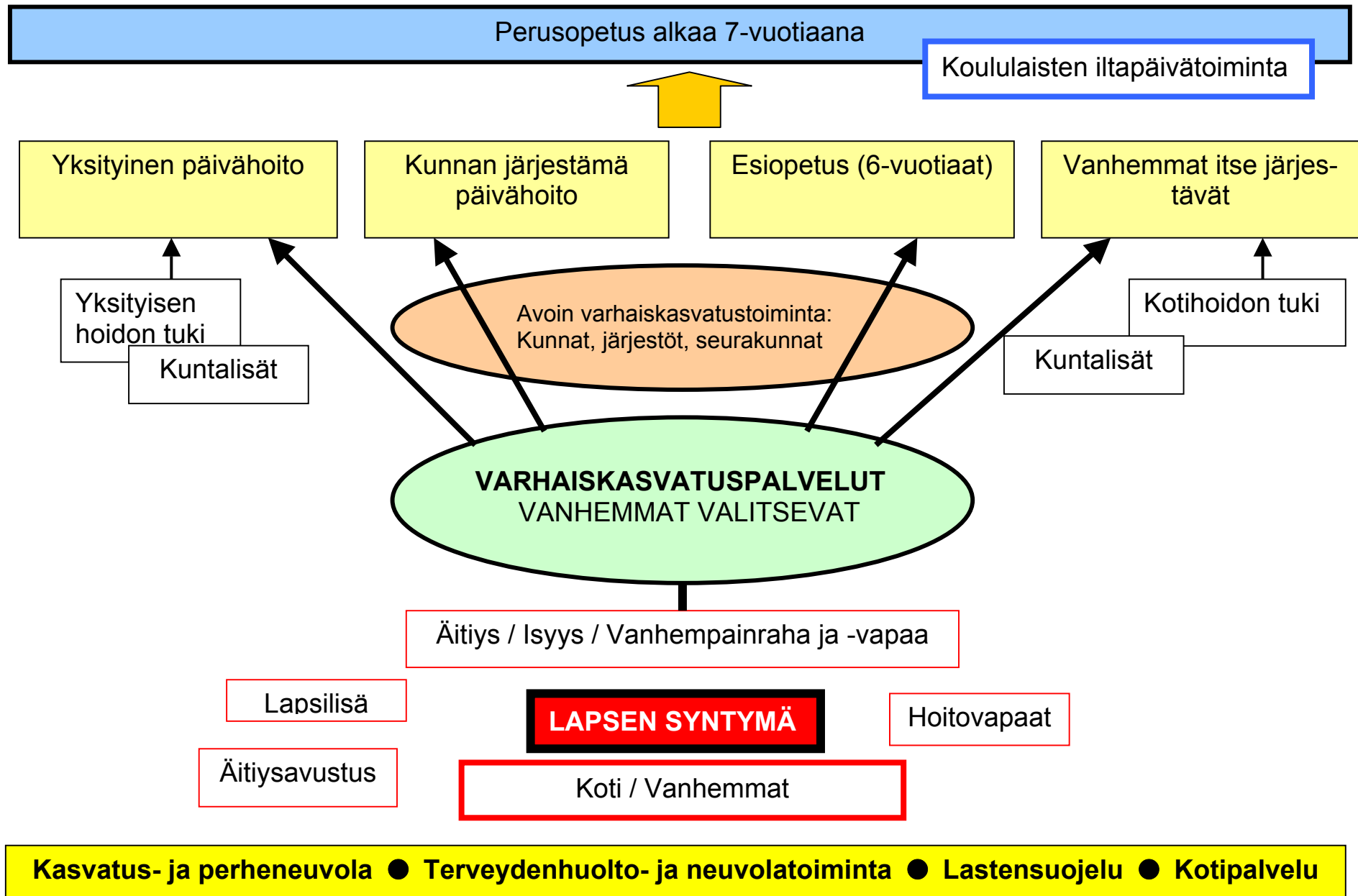
Yhteiskunnan järjestämä, valvoma ja tukema varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys. Lähtökohtana on kasvatustieteelliseen, erityisesti varhaiskasvatukselliseen, mutta myös laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta.

Varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara on ammattitaitoinen henkilöstö. Laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta on olennaista, että koko kasvatusyhteisöillä ja jokaisella yksittäisellä kasvattajalla on vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus.

Varhaiskasvatusta järjestetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa, joista keskeisimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilainen avoin toiminta. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. Esiopetus on vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa suunnitelmallista opetusta ja kasvatusa. Varhaiskasvatus, esiopetus osana varhaiskasvatusta ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän jatkumon. Varhaiskasvatukseen piiriin kuuluvat myös oppivelvollisuusikäiset lapset, jotka käyttävät varhaiskasvatuspalveluja.”

Lähde: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. STAKES.

2.2. VARHAISKASVATUS JA LAPSIPERHEIDEN PALVELU- JA TUKIJÄRJESTELMÄ SUOMESSA

3. VARHAISKASVATUSPALVELUT HOLLOLASSA

3.1. Päivähoitoa Hollolassa vuodesta 1969

Laki lasten päivähoidosta 1973
→
Päivähoitopaikkojen nopea lisäys kunnissa

1990 Alle 3-vuotiaiden subjektiivinen oikeus päivähoitoon
1996 Subjektiivinen oikeus päivähoitoon
1997 Laki yksityisen hoidon tuesta

Kunnallinen päivähoito alkaa Hollolassa
1969 Päätös kunnallisen perhepäivähoitotoiminnan aloittamisesta.
Ensimmäinen ohjaaja marraskuussa 1969
Ensimmäiset hoitajat aloittivat työnsä tammikuussa 1970

Perhepäivähoitopaikkojen
nopea lisäys

Kiertävä päiväkotikoti Kulkunen

1970-luku
Ensimmäinen päiväkotikoti Hollolassa
1974 Hedelmätarhan ja Ylikartanon päiväkodit

1980 – luku
Perhepäivähoitajia noin 140
Päiväkodit:
1980 Soramäki
1981 Tiilikangas
1987 Viirikukko
Piiparin leikkipuisto

1990 – luku
Päivähoidon vastaava 1990
Ryhmäperhepäiväkoti
Päiväkodit:
1990 Hiekkalinnassa, vuoroahoito
1998 Pyhäniemi
1999 Vesikansa
Päiväkotien lakkauttaminen 1993:
Hedelmätarha ja Soramäki sekä Piiparin leikkipuisto
1996 Soramäki uudelleen
1997 Piipari uudelleen päiväkotina
Lama
ATK
1997 Yksityisen hoidon kunnallinen lisä Hollolaan

Hollolan kunnan esiopetus-suunnitelma 1997 päivitys 2004

2000 – luku
varhaiskasvatuksen kehittäminen
2000 Kiertävä erityislastentarhanopettaja päiväkodit:
2001 Vesikansan laajennus
2001 Hedelmätarha uudelleen
2001 Hälvälä
2005 Kukkila
Perusopetuslain mukainen kouluilaisten iltapäivätoiminta 2004

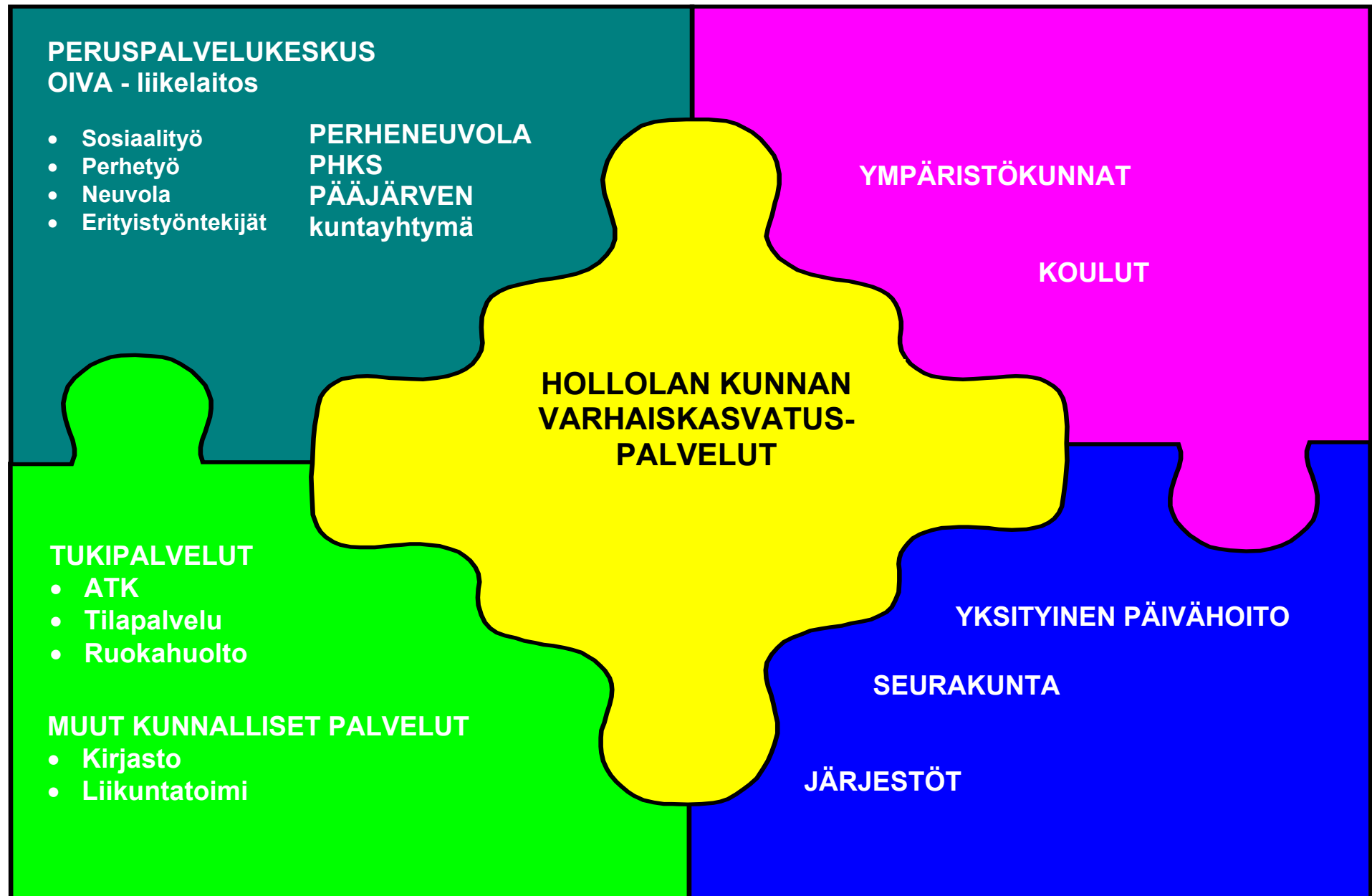
2007 Päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelut siirtyvät osaksi sivistystoimialaa

Hollolan varhaiskasvatussuunnitelma 2005

Hollolan varhaiskasvatuksen linjaukset 2003 päivitys 2007

Hollolan kunnan varhaiskasvatus 2007
Päiväkoteja 15
Perhepäivähoitajia noin 70
Lapsia varhaiskasvatuksen piirissä 1300
Asukkaita 21 500

3.2. MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

3.3. HOLLOLAN KUNNAN VARHAISKASVATUKSEN VISIO 2015 JA TOIMINTA-AJATUS

VISIO 2015

Lapsen hyvän elämän toteutuminen mahdollistetaan vastuullista vanhemmuutta tukevilla ja laadukkailla varhaiskasvatuspalveluilla muuttuvassa yhteiskunnassa.

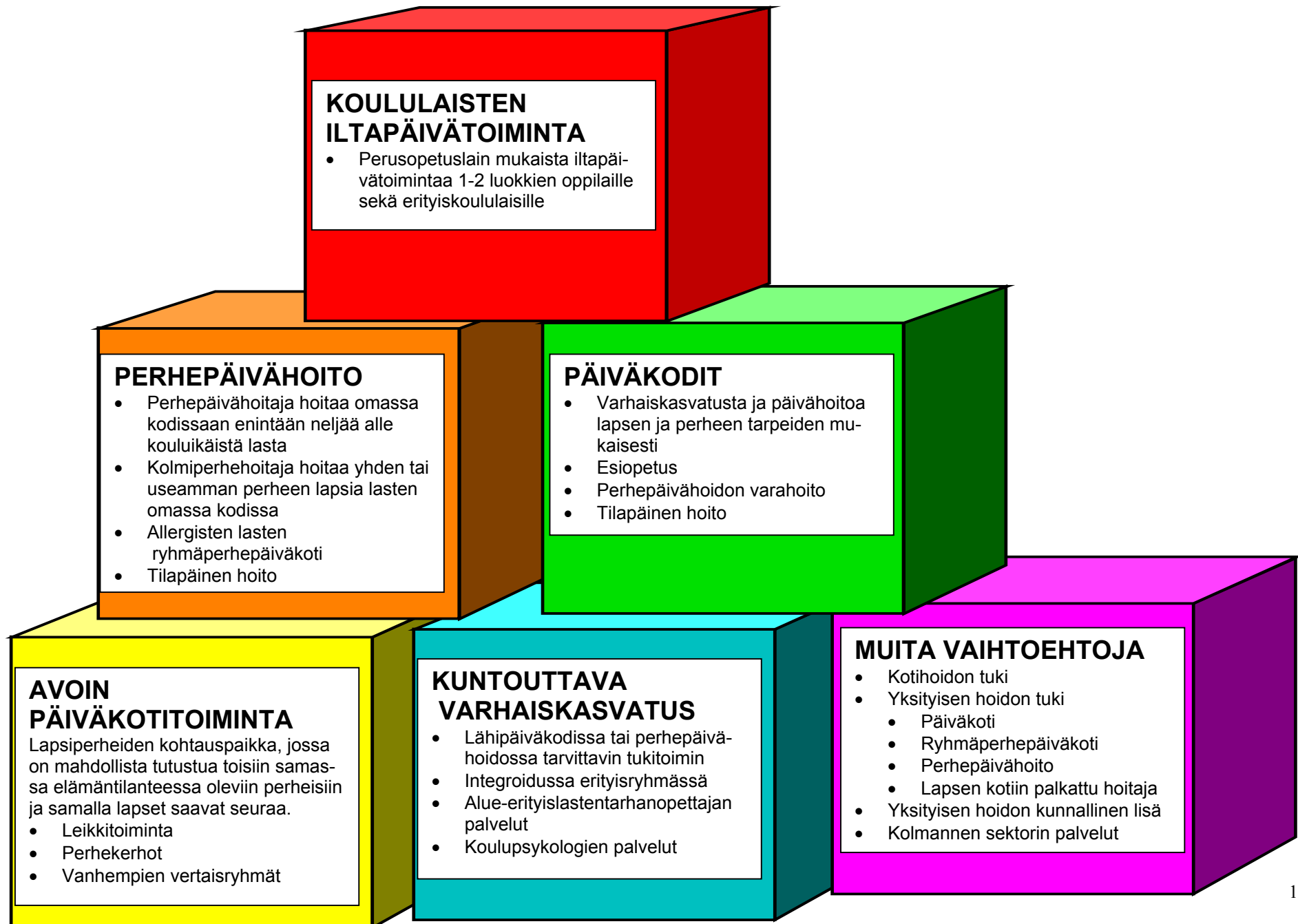
Avainsanat: Luonteva kasvatuskumppanuus, vertaisryhmätoiminta, verkostoituminen ”elämänkaari” ajattelu, moniammatillisuus ja lähipalveluperiaate

TOIMINTA-AJATUS

Hyvä lapsuus Hollolan varhaiskasvatuksessa toteutuu kasvatuskumppanuudessa ja tasavertaisessa yhteistyössä vanhempien kanssa tänään ja huomenna.

Varhaiskasvatus on lapsen ja perheen tarpeet huomioon ottavaa tavoitteellista toimintaa, jota toteutetaan kehitykselle ja oppimiselle suotuisassa ja turvallisessa toimintaympäristössä.

3.4. PÄIVÄHOITO- JA VARHAISKASVATUSPALVELUT

3.4.1. PERHEPÄIVÄHOITO

Kunnassa halutaan säilyttää perhepäivähoito varhaiskasvatuksen toimintamuotona ja palveluvaihtoehtona perheille sekä kehittää sitä edelleen. Uusia perhepäivähoitajia rekrytoidaan ja työssä olevia kannustetaan suorittamaan perhepäivähoitajan ammattitutkinto esimerkiksi oppisopimuskoulutuksena.

Hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito on päivähoitomuoto, jossa kuntaan työsuhteessa oleva perhepäivähoitaja hoitaa omassa kodissaan enintään neljää alle kouluikäistä lasta omat alle kouluikäiset lapset mukaan lukien. Viidentenä lapsena voi olla osapäiväinen esiopetuksessa oleva lapsi. Perhepäivähoitaja voi toimia myös lapsen kotona, jos perheessä on enemmän kuin kolme alle kouluikäistä lasta tai jos kaksi tai useampi perhe haluaa järjestää yhteisen hoitopaikan lapsilleen. Tällöinkin ryhmäkokoo on neljä lasta. Ryhmäperhepäivähoidossa kaksi perhepäivähoitajaa ja lastenhoitaja yhdessä hoitavat 12 lapsen ryhmää kunnan vuokraamissa tai omistamissa tiloissa. Päivähoidonohjaaja toimii perhepäivähoitajan esimiehenä, vastaa perhepäivähoidon järjestelyistä ja kehittämisestä alueellaan ja toimii yhteistyössä vanhempien kanssa. Tilapäistä päivähoitoa järjestetään pääsääntöisesti perhepäivähoidossa hoitolasten poissa ollessa.

3.4.2. PÄIVÄKODIT

Päiväkodeissa järjestetään päivähoitoa 0-5 vuotiaalle lapsille lapsen ja perheiden tarpeiden mukaisesti (kokopäivähoito, osapäivähoito, vuorohoito). Osassa päiväkoteja järjestetään 6-vuotiaille esiopetusta ja päivähoitoa. Päiväkodeissa on lastentarhanopettajan, erityislastentarhanopettajan ja lastenhoitajan toimissa työskenteleviä sekä avustavaa henkilöstöä. Ryhmissä noudatetaan päivähoitoasetuksen mukaista henkilöstömitoitusta. Enintään neljää alle kolmevuotiasta lasta kohden tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi ammatillisen kelpoisuuden omaava henkilö. Seitsemää yli kolmevuotiasta lasta kohden yksi ammatillisen kelpoisuuden omaava henkilö (Asetus lasten päivähoitosta 239/1973). Ryhmäkoot vaihtelevat yksiköittäin toiminnan ja lasten ikäkauman, sekä erityisen tuen tarpeen mukaan. Perhepäivähoidon varahoito järjestetään pääsääntöisesti päiväkodeissa.

3.4.3. AVOIN PÄIVÄKOTITOIMINTA

Avoin päiväkotitoiminta on tarkoitettu kotihoidossa oleville lapsille ja heidän perheilleen. Avointa päiväkotitoimintaa järjestetään tarpeen mukaisesti – toiminta ja toimintapäivien määrä viikossa vaihtelevat alueittain ja yksiköittäin. Lasten leikkitoimintaryhmiä on tarjolla 3-5-vuotiaille sisältäen osapäiväistä ohjattua toimintaa. Toiminta on hyvä vaihtoehto lapselle, joka ei tarvitse päivähoitoa vaan muuta säännöllistä ryhmätoimintaa. Perhekerho toiminta on avointa kaikille lapsiperheille. Perhekerho on paikka, jossa voi toimia yhdessä muiden perheiden ja omien lasten kanssa.

3.4.4. KOULULAISTEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Koululaisten iltapäivätoiminnan tavoitteena on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle ja nuorelle koulupäivän jälkeen. Pyrkimyksenä on näin vähentää lasten yksinoloa ja lisätä turvallisuutta.

Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä, luoda perusta hyvälle vapaa-ajan viettotavoille, tukea perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa sekä luoda mahdollisuuksia perhe-elämän, lasten ja nuorten koulunkäynnin ja työelämän yhteensovittamiseen.

Iltapäivätoiminta rakentaa jatkumon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle ja toiminnan lähtökohtana ovat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet.

Koululaisten iltapäivätoiminta on tarkoitettu kaikille 1-2-luokkalaisille sekä muiden vuosiluokkien erityisopetukseen hallinnollisella päätöksellä siirretyille tai otetuille oppilaille. Uusia ryhmiä perustetaan tarpeen mukaan, mikäli ilmoittautuneita on vähintään kahdeksan. Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti koulujen tiloissa yhteisten työntekijöiden voimin.

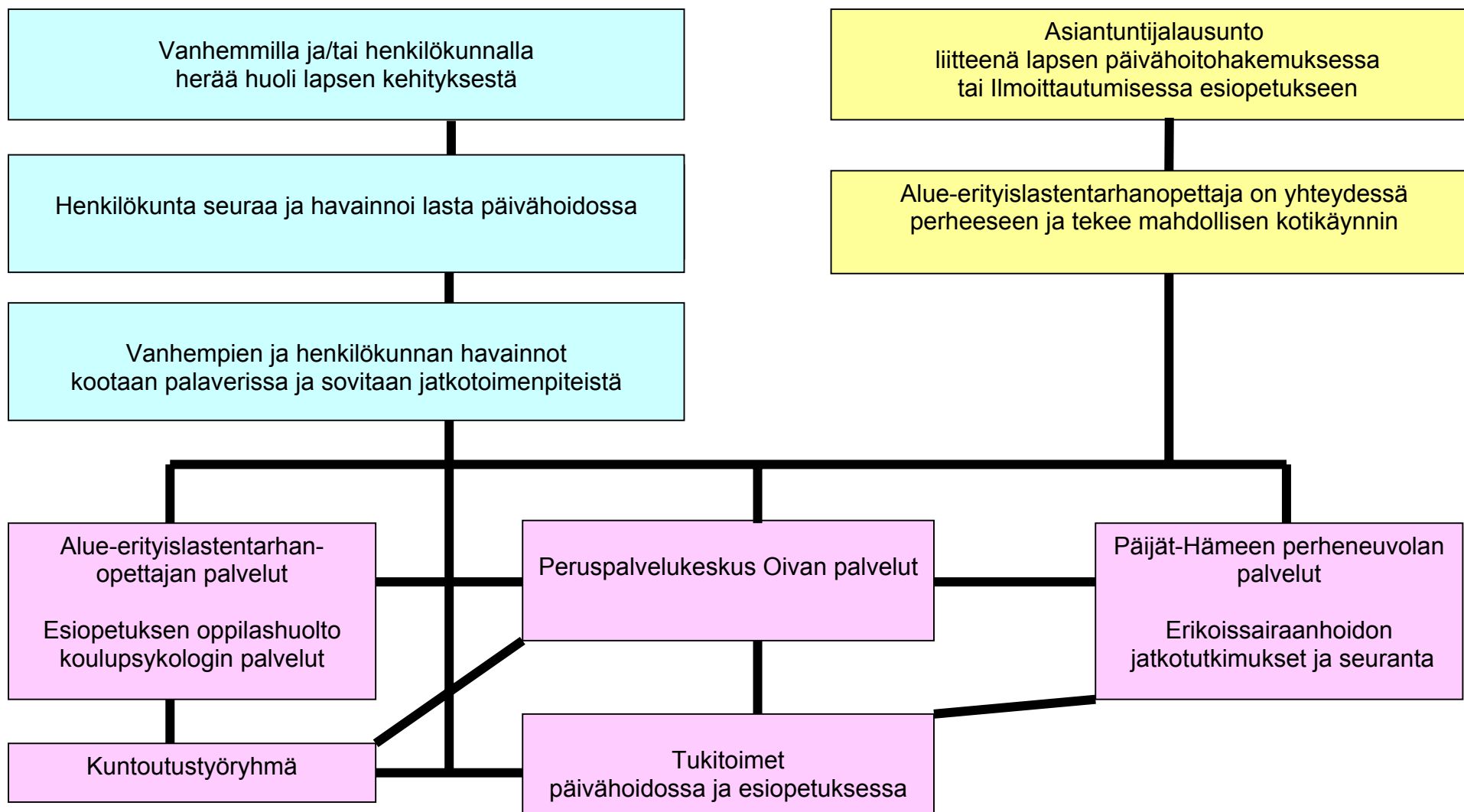

3.4.5. MONIKULTTUURISUUS

Hollolassa on jonkin verran eri kulttuuritaustaisia päivähoitolapsia. Henkilöstö perehtyy eri kulttuureihin tapauskohtaisesti. Vanhempien kanssa neuvoteltaessa käytetään tulkkipalveluja tarpeen mukaan.

3.4.6. KUNTOUTTAVA VARHAISKASVATUS

3.4.6.1. KUNTOUTTAVAN VARHAISKASVATUKSEN PALVELUPOLKU

3.4.6.2. TUKITOIMET PÄIVÄHOIDOSSA JA ESIOPETUKSESSA

Kuntouttavaa varhaiskasvatusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan yleisten varhaiskasvatuspalvelujen yhteydessä. Lapsen tuen tarve otetaan huomioon ryhmää muodostettaessa mm. ryhmän lasten ja/tai henkilöstön määrässä. Osa erityistä tukea tarvitsevista lapsista sijoittuu päiväkotien integroituihin erityisryhmiin.

Alue-erityislastentarhanopettajat ja esiopetusvuonna koulupsykologit ja oppilashuolto tukevat perheitä ja päivähoidon henkilöstöä lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa.

Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tehdään kuntoutussuunnitelma lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä. Esiopetuksessa pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

3.4.7. VAIHTOEHTOJA KUNNALLISELLE PÄIVÄHOIDOLLE

Lasten kotihoidon tukea maksetaan vanhemmalle, joka haluaa jäädä kotiin hoitamaan lastaan vanhempainrahakauden päätyttyä tai lapsen ollessa alle 3 -vuotias. Tukea maksetaan myös kotona hoidettavista alle kouluikäisistä sisaruksista sekä esiopetuksessa olevasta sisaruksesta. Kotihoidontuki muodostuu hoitorahasta ja hoitolisästä. Kotihoidon tuesta saa lisätietoja Kelasta.

Yksityisen hoidon tukea maksetaan lapsesta, joka on vanhempien osoittamassa yksityisessä päivähoidossa vanhempainrahakauden päättymisestä siihen saakka, kunnes lapsi siirtyy oppivelvollisena kouluun. Edellytyksenä on, ettei lapsi ole kunnallisessa päivähoidossa. Lapsikohtainen yksityisen hoidon tuki maksetaan suoraan yksityisen päivähoidon tuottajalle (yksityinen päiväkotitoiminta, perhepäivähoitaja tai kotiin palkattu hoitaja). Yksityisen hoidon tuki muodostuu hoitorahasta ja hoitolisästä. Tukipäätöksistä ja maksatuksesta vastaa Kela. Kunnan tehtävä on valvoa yksityistä päivähoitoa.

Hollolan kunnassa on käytössä **yksityisen hoidon kunnallinen lisä**. Lisän suuruudesta päättää sivistyslautakunta ja sen maksatuksesta vastaa Kela. Yksityisten palvelujen turvaamiseksi on tärkeää pitää kunnallisen lisän suuruus kilpailukykyisenä suhteessa kaupunkiseudun muihin kuntiin, koska suurin osa tarjolla olevista palveluista sijaitsee Lahdessa.

3.5. PÄIVÄHOITOPAIKKA

3.5.1. PÄIVÄHOITOPAIKAN HAKEMINEN

PALVELUOHJAUS

- Tiedottaminen ja ohjaus
 - Paikallislehti
 - WWW-sivut
 - Palvelupiste
 - Päivähoitotoimisto
 - Päivähoitoyksiköt
- Lapselle ja perheelle sopivat/tarkoituksenmukaiset varhaiskasvatuspalvelut

PÄIVÄHOITOLAKI:

Kunta on velvollinen järjestämään päivähoitopaikan, kun sitä on haettu 4 kk ennen hoidon tarpeen alkamista. Mikäli hoidontarve johtuu äkillisestä työllistymisestä, opiskelusta tai muusta erityisestä syystä, haku-aika on 2 viikkoa.

Vanhempi kotona

- Avoin päiväkotitoiminta
- Tilapäinen päivähoito
- Takuupaikka

HAKEMINEN JA PÄÄTÖS

- Hakemuksen täyttäminen ja palautus
- Hakemuksen käsittely
 - Tallennus
 - Sijoittelupalaveri
- Päätös hoitopaikasta perheelle viimeistään 2-4 viikkoa ennen hoidon tarpeen alkua. Äkillisesti työllistyville mahdollisimman pian.
- Perheen ilmoitus hoitopaikan vastaanottamisesta
- Päivähoitomaksun määrittäminen

Kuntouttavan varhaiskasvatuksen tarve:

Alue-erityislastentarhan-opettajan tekemä yhteydenotto ja kotikäynti hakemuksen palautuksen jälkeen.

LAPSI JA VANHEMMAT VARHAISKASVATUKSESSA

- Perheen tutustuminen hoitopaikkaan
- Hoidon aloittaminen
 - ”Pehmeä lasku” hoitopaikkaan
- Lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen
- Kasvatuskumppanuuden rakentaminen

3.5.2. SJOITTUMINEN HOITOPAIKKAAN

Palveluohjauksen avulla pyritään löytämään lapsen ja perheen tarpeita vastaava varhaiskasvatuspalvelu. Mahdollisuuksien mukaan päivähoitoa tarvitseville lapsille tarjotaan pysyvä hoitopaikka.

Mikäli päiväkotipaikkoja ei ole riittävästi, lapset sijoitetaan seuraavan järjestyksen mukaisesti:

1. Lapset, joilla on erityisen tuen tarve, esioppilaat ja takuupaikalla olevat lapset
2. Esioppilaiden sisarukset
3. Siirrot perhepäivähoidosta ja päiväkodista toiseen toimintakauden alussa
4. Muut hakijat

3.5.3. TAKUUPAIKKA

Vanhemmat voivat halutessaan keskeyttää tilapäisesti lapsensa hoitosuhteen äitiysloman, vanhempainloman, hoitovapaan, vuorotteluvapaan, sairausloman tai työttömyysjakson vuoksi. Keskeytyksen tulee kestää vähintään neljä kuukautta. Keskeytyksestä tehdään sopimus päivähoitopaikassa. Takuupaikka voidaan myöntää seuraavan tai sitä seuraavan toimintakauden alusta. Perhepäivähoidossa tilapäisen keskeytyksen vuoksi poissaolleet lapset ovat etusijalla entisellä hoitajalla vapautuviin hoitopaikkoihin.

3.5.4. PERHEPÄIVÄHOIDON VARAHOITOPAIKKA

Hoitosuunnitelmassa lapselle määritetään varahoitopaikka hoitajan poissaolojen varalta. Varahoitopaikka osoitetaan päiväkotiin tai toiselle hoitajalle. Jos perhe ei tarvitse varahoitoa hoitajan poissaolojen aikana, se hyvitetään päivähoitomaksussa. Varahoitoa suositellaan käytettäväksi vain todelliseen tarpeeseen.

3.5.5. PÄIVYSTYSLUONTEINEN PÄIVÄKOTIHOITO

Koulujen loma-aikoina (syysloma, joululoma, talviloma) sekä Juhannuksesta heinäkuun loppuun järjestetään päivähoitoa vain päivystävissä päiväkodeissa. Näinä aikoina hyvitetään päivähoitomaksusta ennalta ilmoitetut poissaolot, ei kuitenkaan vuorohoidossa oleville.

3.6. PÄIVÄHOIDON JA VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTUS

Palveluiden tulee olla tasapainossa muuttuviin tarpeisiin nähden. Päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluiden edustus on mukana suunnittelemassa kunnan rakennusohjelmaa. Palvelutarpeen ennakointi perustuu mm. väestöennusteeseen, muuttoliikkeeseen, tonttitarjontaan ja uudisrakentamiseen. Kunnanvaltuuston hyväksymää kiinteistöjen rakentamisohjelmaa tarkistetaan säännöllisesti suhteessa em. ennusteisiin. Ennen uusien tilojen hankintaa ja rakentamista selvitetään voidaanko toimintojen muutoksilla mahdollistaa nykyisten tilojen tehokkaampi käyttö. Koulujen tiloja hyödynnetään esiopetuksen järjestelyissä.

Erityisenä haasteena tulevina vuosina on alle kolme vuotiaiden lasten päivähoidon järjestelyt.

Päivähoidon hallinto ja yksiköt seuraavat päivähoitopalvelujen käyttö- ja täyttöasteita.

Kasvatushenkilöstöä palkataan lain ja asetuksen mukaista suhdelukua noudattaen ottaen huomioon ryhmän erityistarpeet. Perhepäivähoidon varahoito järjestetään pääsääntöisesti päiväkodeissa, joihin palkataan vakituista vara- ja sijaishenkilöstöä.

Sijaisjärjestelyt:

1. Järjestelyt yksikön sisällä
2. Järjestelyt alueen tai koko päivähoidon kentässä
3. Sijaisen palkkaaminen

Päivähoidon vakinaiset virat ja toimet eivät ole yksikkökohtaisia. Henkilöstö siirtyy tarvittaessa yksiköstä toiseen, myös perhepäivähoitajat voivat työskennellä lyhyitä aikoja päiväkodeissa, esimerkiksi omien hoitolasten poissa ollessa. Ammatillista kasvua ja kehittymistä tuetaan ja mahdollistetaan sisäisin siirroin mm. avoimia virkoja, toimia ja sijaisuuksia täytettäessä. Vuorotteluvapaan hakijalle pyritään järjestämään mahdollisuus siihen sellaisena ajankohtana kuin se työjärjestelyin on toteutettavissa. Osa-aikaisä ei pääsääntöisesti sovellu päivähoitotyöhön, harkinnanvaraisen osa-aikaisän myöntämisestä päättää päivähoidon tehtäväalueen esimies. Osittainen hoitovapaa mahdollistetaan erilaisin työjärjestelyin, esimerkiksi osoittamalla henkilölle yksikkö, jossa osittainen hoitovapaa voi toteutua.

Täydennyskoulutus järjestetään lain mukaisesti ja Hollolan kunnan omia ohjeita noudattaen. Täydennyskoulutukseen varataan riittävästi määrärahoja mukaan lukien sijaisjärjestelyt. Yksikön esimies seuraa täydennyskoulutuksen toteutumista oman henkilöstönsä osalta.

3.7. ESIOPETUS

Perusopetuslain mukaista esiopetusta ohjaavat valtakunnalliset asiakirjat: Esiopetussuunnitelman perusteet 2000 (Opetushallitus 647011/2000) ja Ohjeistus esiopetussuunnitelman muutoksesta (Opetushallitus 42/011/2003).

Esiopetusta ohjaavat kunnalliset asiakirjat: Hollolan kunnan esiopetussuunnitelma, Hollolan kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset, Hollolan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ja muut kunnan ohjeet. Esiopetusta toteutetaan Hollolan kunnan esiopetussuunnitelman (osana kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa) mukaisesti jokaisessa esiopetusyksikössä. Yksikön esiopetusvastaava vastaa yhdessä johtajan kanssa esiopetuksen toteutumisesta yksikössään. Alueiden esiopettajat kokoontuvat säännöllisesti kehittämään ja arvioimaan omaa toimintaansa. Kokoonkutsujana toimii alueen esiopetusvastaava.

Esiopetusryhmän lastentarhanopettajalla suositellaan olevan esi- ja alkuopetuksen erikoistumisopinnot. Henkilöstö siirtyy yksiköstä toiseen tarpeen mukaan.

Suositaan selkeitä esiopetusryhmiä, 3-6 vuotiaiden ryhmiä perustetaan vain jos ei kokonaista esiopetusryhmää saada tai se on muuten talon toiminnan kannalta perusteltua. Ryhmän toiminnassa täytyy näkyä selvästi esiopetuksen osuus ja toiminta on eriytetävä vähintään 15 tuntia viikossa. Esiopetuksen osuus määritetään ryhmäkohtaisesti ja se eroaa 3-5 vuotiaiden toiminnasta. Esiopetusryhmässä voi yhdellä esiopettajalla olla enintään 13 lasta. Esiopetusryhmässä voi olla enintään 20 lasta, tällöin ryhmässä tulee olla esiopettajan lisäksi yksi avustava henkilö. Alle kahdeksan lapsen ryhmiä ei perusteta.

Jokaisessa päiväkodissa ei automaattisesti järjestetä esiopetusta. Tilanne katsotaan vuosittain tarpeen mukaan. Esiopetus pyritään järjestämään koulujen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä. Esiopetusta keskitetään jatkossa, etenkin jos ryhmiä ei muuten saada riittävän suuriksi. 0-2 luokkia järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Lapsen esiopetuspaikka määräytyy pääsääntöisesti tulevan koulun perusteella. Mahdollisuuksien mukaan lähikoulu määritellään jo ennen esiopetuksen alkua. Esiopetuksen taksikyydit myönnetään samoin perustein kuin alkuopetuksen koulukyydit.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö suunnitellaan alueellisesti. Yhteistyösuunnitelma on osa vuosisuunnitelmaa kouluilla ja esiopetusyksiköissä. Yhteistyökäytännöt kirjataan ja niitä arvioidaan jatkuvasti. Yhteistyötä kehitetään kuntatasolla, alueellisesti ja seudullisesti, myös erityisopetuksen puolella.

4. VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT PERIAATTEET HOLLOLASSA

4.1. VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT

4.2. TURVALLISUUS

Varhaiskasvatuksessa työntekijät vastaavat lasten fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Päiväkotikiinteistöjen ja piha-alueiden turvallisuudesta huolehditaan yhdessä kunnan teknisen osaston kanssa. Henkilöstön työturvallisuudesta huolehditaan yhdessä työsuojelun ja työterveyshuollon kanssa.

Kunnan turvallisuussuunnitelma perustuu valtakunnallisiin ohjeisiin ja niiden pohjalta on laadittu kunnan turvallisuussuunnitelman pohjalta. Turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla.

Päivähoidon esimiehet, ensisijaisesti yksiköiden esimiehet, ovat vastuussa siitä, että henkilöstömitoitus ja suhdeluvut toteutuvat asetusten mukaisesti.

4.3. LAPSET VARHAISKASVATUKSESSA

”Lapsuus on arvokasta Hollolassa!”

- Lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsilähtöisyys

- Lapsi aktiivisena toimijana ja vaikuttajana arjessa
- Lasta kuunnellaan ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan

Toiminta- ja oppimisympäristö

- Suunnitellaan joustavaksi ja muuttuvaksi
- Tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista
- Huomioi lapsen yksilöllisen tuen tarpeen

Lapselle ominainen tapa toimia ja ajatella

- Liikkuminen
- Leikkiminen
- Taiteellinen kokeminen ja ilmaisu
- Tutkiminen

Dokumentointi

- Lapsen kasvu ja oppiminen tehdään näkyväksi
- Arjen näkyväksi tekemistä
- Esimerkiksi kasvunkansiot, videot, valokuvat, tekstit jne

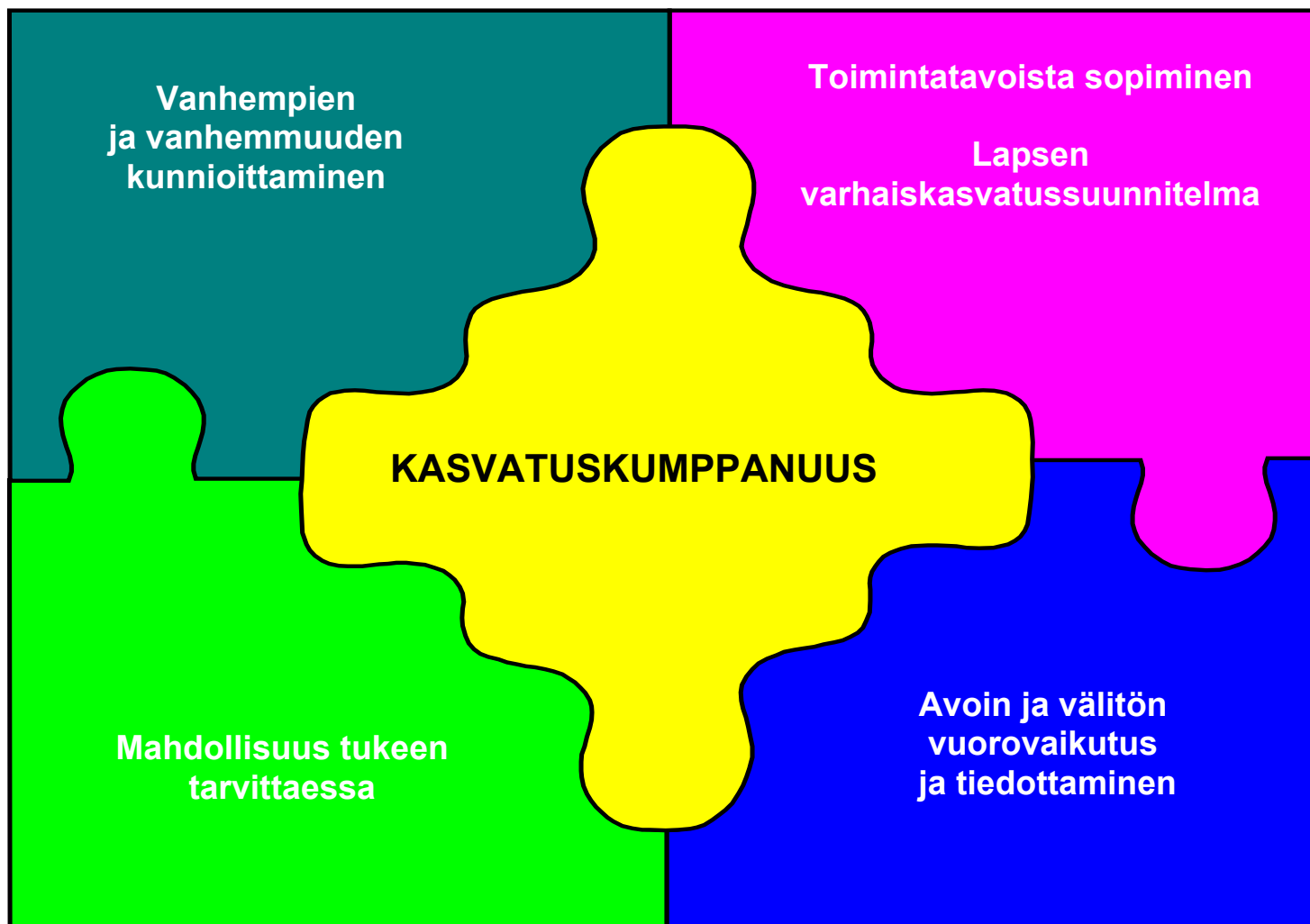
Ryhmässä ja yksin kehittyminen

”Saan kasvaa ja kehittyä omana itsenäni ryhmässä”

4.3.1. TOIMENPITEET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

- Jokaisen lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma on aktiivisessa käytössä. Henkilöstö ja vanhemmat arvioivat sen toteutumista riittävän usein.
- Oppimisympäristöjä muokataan lapsilähtöisesti tukemaan lasten kasvua, kehittymistä ja oppimista.
- Mahdollistetaan lasten toimiminen pienryhmissä.
- Luodaan ja pidetään yllä turvallisia ihmissuhteita - varhainen vuorovaikutus.
- Huoli lapsesta otetaan puheeksi vanhempien kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Pedagoginen kuntoutus on osa lapsen päivähoitoa ja varhaiskasvatusta.
- Avointa päiväkotitoimintaa kehitetään.
- Perhepäivähoitajien, päiväkotien ja koulujen yhteistyötä kehitetään alueellisesti siten, että lapsen siirtyminen varahoitoon, toiseen hoitopaikkaan, esiopetukseen ja kouluun muodostuu lapsen kannalta luontevaksi.

4.4. VANHEMMAT VARHAISKASVATUKSESSA

Lasten vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja kasvatust vastuu. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kasvatuksellinen kumppanuus, vuorovaikutus ja yhteistyö.

Kasvatuskumppanuuden rakentumiseen kiinnitetään erityisesti huomiota jo perheen tutustuessa päivähoitopaikkaan:

- Sovitaan vanhempien kanssa lapsen tutustumisesta hoitopaikkaan.
- Varataan aikaa keskusteluun ja tutustumiseen.
- Rakennetaan molemminpuolista luottamusta.

Vanhemmilla on mahdollisuus **osallistua ja vaikuttaa** lapsen arkeen:

- Tutustuminen lapsen päivähoitoon arkeen – avoimet ovet ja päivittäiset keskustelut.
- Laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.
- Yhteinen toiminta perheiden kanssa vertaisryhmissä (verkostoituminen): vanhempainillat, yhteiset keskustelut, vanhempaintoimikunnat, erilaiset toiminnalliset illat jne.

Yksiköiden ja kunnan **varhaiskasvatussuunnitelmat** ovat esillä ja vanhempien saatavilla. Lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään vähintään kerran vuodessa tai tarvittaessa useammin.

Palveluohjausta annetaan hoidon tarpeen muuttuessa:

- Hoitomuotoiset toimet toteutetaan resurssien mukaan.
- Vaihtoehtoiset varhaiskasvatuspalvelut esitellään perheille.
- Takuupaikan mahdollisuus esitellään perheille.

Tuetaan perheiden **verkostoitumista** keskinäisen vuorovaikutuksen syntymiseksi.

Vertaisryhmä on joukko samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä, jotka keskustelevat tai toimivat yhdessä. Ryhmästä tulee vertaisryhmä, kun sen jäsenillä on jokin yhdistävä tekijä, jonka puitteissa ryhmään hakeudutaan. Ryhmät voivat olla hyvin erilaisia toimintansa, tapojensa, tavoitteidensa, kestonsa ja kokoonpanonsa suhteen.

4.4.1. TOIMENPITEET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

- Varhaiskasvatussuunnitelmat tuodaan aktiivisesti esiin ja niistä keskustellaan vanhempien kanssa.
- Vuorovaikutteista tiedottamista kehitetään aktiivisesti mm. nykyteknologiaa hyväksi käyttäen.
- Asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti sivistystoimialan suunnitelman mukaisesti. Jokaisessa yksikössä kehitetään myös omaa palautejärjestelmää.
- Palveluohjausta kehitetään ja yhteistyössä vanhempien kanssa pyritään löytämään perheen tarpeita vastaavat päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelut.
- Vertaisryhmätoimintaa kehitetään tukemaan vanhempien verkostoitumista.
- Hyvä lapsuus Hollolassa -hankkeen aikana syntyneitä toimivia käytäntöjä ylläpidetään ja kehitetään.

4.5. HENKILÖSTÖ VARHAISKASVATUKSESSA

Hollolan kunnan henkilöstöstrategian päämäärän mukaisesti Hollolassa on ammattitaitoinen, motivoitunut ja uudistuva henkilöstö tekemässä tuloksellista työtä muuttuvassa toimintaympäristössä. Henkilöstöohjelman visiona vuoteen 2015 on, ”Hollola on haluttu ja kilpailukykyinen työpaikka myös tulevaisuudessa.” Perustehtävän toteutumista varhaiskasvatuksessa ohjaavat kunnan ja yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat.

Yhteistyö varhaiskasvatuksessa.

- Tiedottaminen on avointa ja oikea-aikaista. Vastuu tiedon siirtämisestä ja vastaanottamisesta on koko henkilöstöllä. Tuetaan keskustelevaa ilmapiiriä mm. antamalla tilaa, aikaa ja luomalla erilaisia foorumeita keskusteluun. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta.
- Toteutetaan moniammatillista yhteistyötä.

Työyhteisön hyvinvointi. Hyvinvoiva työyhteisö tukee työssä jaksamista ja ammattitaidon kehittämistä sekä työhön sitoutumista.

- Yksiköt valitsevat vuosittain omat kehittämisalueensa henkilöstöohjelman pohjalta.
- Riittävät henkilöstö- ja sijaisresurssit, resursoinnissa huomioidaan perhepäivähoidon varajärjestelyt.
- Uuden henkilöstön tehokas perehdyttäminen.
- Mahdollistavalla ja kannustavalla esimiestyöllä tuetaan työyhteisön hyvinvointia.
- Vastuu omasta työstä, työyhteisöstä ja sen kehittämisestä on kaikilla – alaistaidot tiedostetaan.
- Mahdollistetaan riittävä ja tarpeenmukainen työnohjaus ja konsultaatio.

Aktiivinen ote muutoksessa edellyttää jatkuvaa tietojen ja taitojen päivittämistä sekä työn ja työmenetelmien kehittämistä. Muutoshaasteisiin vastaaminen edellyttää ennakointia, joustavuutta ja mukautumiskykyä. Muutos on kaikkien yhteinen työ.

Osaaminen ja ammatillisuus

- Varhaiskasvatussuunnitelmien (kunta, yksikkö, lapsi) toteuttaminen ja päivittäminen.
- Osaamisen jakaminen koko organisaatiossa sekä benchmarking-käynnit.
- Täydennyskoulutusveloitteen toteuttaminen osaamiskartoituksen ja tarvekartoituksen perusteella
- Ammatillista kasvua ja kehittymistä tuetaan ja mahdollistetaan sisäisin siirroin avoimia virkoja, toimia ja sijaisuuksia täytettäessä.
- Tuetaan oppivan organisaation kehittymistä.
- Tuetaan elinikäistä oppimista suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä kehittämisellä.

Tuloksellisuus edellyttää jatkuvaa arviointia, dokumentointia ja kehittämistä koko organisaatiossa sekä kunta-, alue- ja yksikkötasolla. Resurssien tehokas käyttö varmistetaan.

Hyvällä **johtamisella** luodaan edellytyksiä perustehtävän toteutumiselle ja tavoitteelliselle toiminnalle sekä muutoksen hallintaan. Mahdollistava, kannustava ja vuorovaikutteinen esimiestyö lisää työhön sitoutumista. Pedagogisella johtamisella ohjataan kasvatustyötä kohti sisällöllisesti laadukasta varhaiskasvatussuunnitelman mukaista kasvatustyötä. Lähiesimiehen henkilöstöjohtamisen työvälineitä ovat mm. strategiat, kehityskeskustelut ja työnkuvaukset.

4.5.1. TOIMENPITEET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

- Täydennyskoulutusta suunnitellaan osaamis- ja koulutustarvekartoituksen pohjalta.
- Järjestetään yhteistä koulutusta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle.
- Osaamista jaetaan oman yksikön ja koko organisaation kesken.
- Kehitetään yhteisiä ja omia tiedottamisen kanavia organisaatiossa.
- Peruspalvelukeskus Oiva - liikelaitoksen kanssa sovitaan toimivat yhteistyökäytännöt.
- Työyhteisöä kehitetään henkilöstöohjelman mukaisesti.
- Varhaisen puuttumisen malli otetaan käyttöön.
- Luodaan toimivat keskustelufoorumit.
- Kehitetään yhteistyötä eri päivähoitoyksiköiden ja eri päivähoitomuotojen kesken.
- Henkilöstöä koulutetaan huolen puheeksi ottoon ja varhaiseen puuttumiseen. Henkilöstön erityispedagogista osaamista lisätään tukemalla henkilöstön kouluttautumista.
- Sovitaan työnohjauskäytännöistä sivistystoimialalla.

5. JATKUVAN PARANTAMISEN PERIAATE

Laadunhallinta on toiminnan johtamista, suunnittelua, arviointia ja parantamista asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Johdon kaikki tasot ovat vastuussa laadunhallinnasta ja sen toteuttamiseen osallistuvat organisaation kaikki jäsenet jokapäiväisessä työssä.

Hollolan kunnassa on käytössä tasapainotettu arviointimalli Balanced Scorecard. Tärkeät menestystekijät määritellään vuosittain toimialoittain. Lisäksi henkilöstöstrategiassa linjataan yhteisiä menestystekijöitä, joiden pohjalta yksiköt suunnittelevat ja toteuttavat oman työyhteisönsä kehittämistä.

Tärkeät avainsanat:

Asiakkaiden osallistuminen kehittämistyöhön, esimiesten sitoutuminen, osaava henkilöstö, halu kehittää omaa työtä, prosessien sujuvuus, oppimisympäristöt.

5.1. TOIMENPIDE JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittäminen

- yhtenäiseksi kokonaisuudeksi
- Kehitetään arviointimenetelmiä
- Otetaan käyttöön arviointi- ja asiakaspalautejärjestelmä, jonka avulla löydetään kehittämiskohteet
- Laaditaan kehittämissuunnitelmat koko organisaatiolle

LIITTEET

Yhteistyökäytännöt

Peruspalvelukeskus Oiva – liikelaitos (valmistuu 2007)

Seurakunta

Muut mahdolliset

LIITE 1

HOLLOLAN SEURAKUNNAN JA HOLLOLAN KUNNAN VARHAISKASVATUKSEN YHTEIS- TYÖKÄYTÄNNÖT

Päivähoidon ja seurakunnan lapsi- ja varhaisnuorisotyön edustajat tapaavat toisensa säännöllisesti toimintakauden alussa (esim. syyskuussa). Tällöin suunnitellaan yhteistyötä ja aikatauluja. Lisäksi voidaan järjestää työntekijöiden alueellisia tapaamisia.

Koulutuspäivä päivähoitohenkilöstölle ja seurakunnan kerhonohjaajille pidetään vuosittain tammikuussa Parinpelossa. Päivähoitohenkilöstö voi osallistua myös muihin pyhäkoulutyön koulutuksiin. Samoin voidaan seurakunnan lapsityöntekijöitä kutsua päivähoitohenkilöstön koulutuksiin.

Seurakunnan työntekijät käyvät päiväkodeissa, esiopetusryhmissä ja ala-asteilla pitämässä **hartaushetkiä**.

Seurakunnan työntekijät tukevat päivähoitohenkilöstöä uskontokasvatukseen liittyvissä kysymyksissä = mentorointi.

Seurakunnan työntekijät tukevat koulun uskonnonopetusta pitämällä uskontotunteja.

Päivähoitolapsilla ja koululaisilla on mahdollisuus osallistua joulun **ja adventti-kirkkoihin** sekä järjestettäviin **pääsiäis- ja joulua-**
elluksiin.

Lasten jumalanpalveluksia ja mm. **Mukulamessu** toteutetaan päivähoidon ja seurakunnan työntekijöiden yhteistyönä.

Seurakunnan päiväkerhoihin voivat osallistua myös perhepäivähoidossa sekä avoimessa päiväkotitoiminnassa olevat lapset.

Kunnan avoimen päiväkodin ja seurakunnan päiväkerhojen toiminta pyritään järjestämään samalla alueella eri viikonpäivinä.

Päivähoidon kautta toimitetaan seurakunnan **tiedotteita** perheille erilaisista tilaisuuksista, tapahtumista ja leireistä, mm. kouluun lähtevien lasten siunaustilaisuus, Lasten enkelikirkko jne.

Seurakunnan ja kunnan perhetyöntekijät järjestävät yhteisiä **perheleirejä**.

Tulevaisuudessa pohditaan mahdollisuutta yhteistyöhön **koululaisten iltapäivä-toiminnan** järjestämisessä.

Seurakunta järjestää **koulujen loma-aikoina päiväleirejä** pienille koululaisille.